

Nr 260.

Av herr **Anderson** i Knapasjö, om skrivelse till Kungl. Majt angående lämnande av bidrag till åstadkommande av samlingslokaler, avsedda att gagna folkets samhällliga behov och kulturella strävanden.

Uti en förut vid denna riksdag av mig jämte flera andrakammarledamöter avgiven motion har framhållits den hårda och ojämna kamp för tillvaron, som föres av jordbrukets pionierer i obygd, där mångt och mycket ännu saknas av nutidens kulturella värden. I densamma har också framhållits, att jordpolitiken måste syfta hän mot landets självförsörjning och att i detta avseende ny mark måste brytas och stycke efter stycke läggas under plog även av ännu befintlig ödebygd. Hävstängerna för jordkulturen äro försumpningens och frostbildningens borteliminering genom utdikning och torrläggning, vattenfallens utbyggande för den elektriska energins tillgodogörande och, det bör kanske tilläggas, kommunikationernas förbättrande.

Men de kulturella värdena utgöras icke enbart av material. Livets många sociala problem tränga sig oemotståndligt fram överallt, där människoboningar byggas. Fördjupade insikter i de samhällliga spörsmålen äro nödvändiga betingelser vid samhällets danande.

De samhällliga spörsmål, vilka beröra vårt folk i stort sett, måste jämväl den avlägsna landsbygdens bebyggare ega kännedom om. Den demokratiska självstyrelsen gör det till en bjudande plikt för alla och en var att söka nå den insikt i medborgarkunskap, som är nödvändig för att kunna intaga en självständig hållning vid de politiska virvelvindar, som susa fram över vår tid. Även den utsträckt kommunala medbestämmanderätten till snart sagt varje vuxen samhällsmedlem tarvar samhällskunskap och tillfälle till tankeutbyte.

Av största betydelse är att kunna kvarhålla landsbygdsungdomen vid den fäderneärvda torvan samt såsom brytare av ny kulturbygd. Skall så

ske, måste det ungdomliga nöjeslivet, som ofrånkomligt hör ungdomen till på varje tid och ort, ledas in på rätta banor i stället för att undertryckas, framkallande den tråkighet, som är en starkt bidragande orsak till flykten från landet. Biblioteks- och föreläsningverksamheten måste givas tillfälle att utöva sitt välgörande inflytande på ungdomens fostran. Nykterhetsverksamheten, denna stora folkrörelse, hör hemma även på landsbygdens undan-gömda vrår. Den bör stödjas, vårdas och värnas om. En samhällsuppgift av största betydelse vid ungdomens daning till goda medborgare.

En grundläggande faktor för åstadkommande av det uppväxande släk-tets fostran och självbildning är anskaffande av samlingslokaler, där sam-hällskunskap kan meddelas, idéer framläggas och tankar utbytas på neutralt område. I städer, industrisamhällen och tätare befolkad landsbygd har detta behov i stor utsträckning kunnat tillgodoses genom mångas samverkan. Där ha byggnadsföreningar kommit till stånd, vilka haft till uppgift att tillgodose detta behov, och den ekonomiska insatsen härför har icke behöft överstiga förmågan, då deltagareantalet varit stort. Annorlunda ställer sig förhållandet i mången avlägsen landsända. Visserligen upplåtes mången gång bonde- eller torpstugan till samlingsplats för här berörda och andra närbesläktade intellektuella behovs tillfredsställande, men denna kan dock, helt naturligt, endast i ringa mån fylla de anspråk, som böra ställas på en dylik samlingslokal. Vartill kommer saknaden av den trygga känslan av ett eget hem, som den bildningssökande ungdomen känner i den för alla gemensamma samlingslokalen.

Jag vågar tro att även det är ett statsintresse att medverka till åstadkommande av samlingslokaler i här berörda avseende på orter, där sådana av ekonomiska skäl ej kunnat uppföras, änskönt behov därom gjort sig gäl-lande. Jag är dock icke nog optimistisk att tro, det riksdagen skulle vara villig genast besluta om bidrag härtill. En utredning om lämpligaste for-men för statens handräkning torde först tarvas. Denna handräkning kan nämligen ske på olika sätt. Den kan ske genom fördelaktiga lån till bygg-nadsföreningar, genom anslag utan återbetalningsskyldighet eller genom smärre bidrag till förräntande och amortering av skuld, åsamkad genom uppbyggda samlingslokaler. Även andra sätt för understödjande verksam-het skulle kunna tänkas. En utredning härom skulle kunna klarlägga såväl det förefintliga behovet som lämpligaste formen för dess avhjälpan-de.

Jag vågar alltså vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t an-hålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida samt under vilka former och bestämmelser bi-

drag skulle kunna lämnas för åstadkommande av samlingslokaler avsedda att gagna folkets samhälleliga behov och kulturella strävanden i sådana landsdelar, där brist härå finnes, som ej annorlunda kan avhjälpas, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1919.

C. Edor Anderson

i Knapasjö.
